

De Minister voor Rechtsbescherming
afschrift aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
4 september 2023

Ons kenmerk
4883897

Bijlagen
5

Kamerbrief Meerouderschap en -gezag

nota

1. Aanleiding

De Staatscommissie herijking ouderschap heeft in haar rapport van eind 2016 geadviseerd juridisch meerouderschap en -gezag onder voorwaarden mogelijk te maken voor gezinnen waarbij kinderen vanaf hun geboorte opgroeien in een meeroudergezin. Betrokkenen die na inwerkingtreding van de regeling voor meerouderschap niet in slagen het juridisch meerouderschap vóór de geboorte van het kind via de rechter vorm te geven, zouden hun juridisch ouderschap volgens de Staatscommissie na een aanpassing van de adoptieregelgeving via de weg van 'meerouderadoptie' of 'eenvoudige adoptie' kunnen laten ontstaan. Op basis van een motie van Van Ginneken/Ellian (2022) is toegezegd een plan en planning op te stellen, dat in september 2023 (oorspronkelijk vóór de zomer) aan de Tweede Kamer dient te worden gemeld. Tevens wordt volgens toezegging een beleidsreactie gegeven op het WODC-onderzoek naar eenvoudige adoptie uit 2022.¹

2. Geadviseerd besluit

- Instemmen met verzenden van deze brief aan de Tweede Kamer door tussenkomst van de CBJ/RBJ/Ministerraad.
- De brief wordt door u verstuurd samen met de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap die verantwoordelijk is voor het Emancipatiedossier, mede namens de ministers van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

3. Kernpunten

- Het dictum van de motie van Van Ginneken/Ellian d.d. 21 juni 2022 verzoekt de regering:
 - een werkgroep aan te stellen die de voor meerouderschap benodigde wijzigingen in Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek inventariseert;
 - de doorwerking daarvan in alle relevante wet- en regelgeving nauwkeurig uiteenzet;
 - een plan en planning opstelt voor implementatie en de conclusies hiervan.
- Met deze Kamerbrief wordt de toezegging met betrekking tot de motie gedeeltelijk gestand gedaan.
- Naast een inventarisatie van wet- en regelgeving zijn er focusgroepen georganiseerd voor belanghebbenden: ouders, kinderen en professionals. Hieruit kwam naar voren dat meeroudergezinnen door het ontbreken van een regeling te

¹ Onderzoeksrapport 'Eenvoudige adoptie: de behoeften en belangen van pleegkinderen en oorspronkelijke ouders', *Kamerstukken II 2022/23*, 33 836, nr. 78, bijlage.

maken hebben met veel onduidelijkheid, onzekerheid en praktische problemen bij de opvoeding van het kind.

- Invoering van een wettelijke regeling voor meerouderschap en -gezag is complex en heeft verstrekken gevolgen voor de uitvoerbaarheid voor onder meer de registraties, de sociale zekerheid, de zorg en de fiscaliteit.
- Ten behoeve van een weloverwogen besluit over de invulling van een regeling voor meerouderschap en -gezag, worden verschillende aspecten nader onderzocht en geanalyseerd en vervolgens aan de Tweede Kamer gepresenteerd.
- Parallel aan de verdere voorbereiding van een wettelijke regeling voor meerouderschap en -gezag, wordt bezien of de voornaamste knelpunten die uit de focusgroepen naar voren zijn gekomen op het gebied van onderwijs, zorg en verlofregelingen waar meeroudergezinnen in de praktijk tegenaanlopen op de korte termijn kunnen worden verminderd zonder wetswijziging.
- De uiteindelijke besluitvorming over de invoering van meerouderschap en -gezag als ook over het beschikbaar stellen van de benodigde financiële middelen is aan een nieuw kabinet.
- In deze brief steunt het demissionair kabinet het advies van de Staatscommissie om meerouderschap en -gezag integraal te regelen. Daarbij staat het belang van het kind centraal.

4. Toelichting

Het kabinet Rutte III liet in 2019 in reactie op het rapport van de Staatscommissie weten niet te kiezen voor een regeling voor meerouderschap en -gezag uit vrees voor een toename van het aantal conflicten rond een kind alsmede de toenemende complexiteit en uitvoeringsconsequenties voor onder meer de basisregistraties, de sociale zekerheid, de zorg en de fiscaliteit.

Het huidige demissionaire kabinet heeft zich in de Emancipatienota 2022-2025² uitgesproken voor een actief emancipatiebeleid waarin rechtsongelijkheid wordt omgezet in inclusie. Het ontbreken van een wettelijke regeling voor meerouderschap en -gezag kan in de praktijk leiden tot onduidelijkheid, onzekerheid en praktische problemen voor de opvoeding van het kind en de verzorgers/opvoeders. In dit licht vindt het demissionaire kabinet het van belang dat er stappen worden gezet naar een meer inclusief en modern familierecht dat ook recht doet aan die situaties waarbij een kind opgroeit in een meeroudersituatie.

Ten behoeve van een zorgvuldige besluitvorming door een volgend kabinet zijn de volgende acties uitgezet. Uitgangspunt hierbij dat het belang van het kind centraal staat en dat de toekomstige regeling zo eenvoudig en uitvoerbaar mogelijk is.

Verkennen verminderen knelpunten korte termijn	Najaar 2023
Toepassen herziene visie Raad voor de Kinderbescherming en Kinderombudsman	Eind 2023 / begin 2024
Uitvoeringsanalyse met o.a.: - Inschatting uitvoeringskosten - Inschatting termijn invoering	Eind 2023 / begin 2024
Inschatting financiële consequenties regeling o.a.:	Medio 2024

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**

Datum
4 september 2023

Ons kenmerk
4883897

² Kamerstukken II 2022/23, 30 420, nr. 374

- haalbaarheid en kosten voor een register m.b.t. afleiden van het gezag/gezagsmodule	
Uitkomsten kinderrechtentoets	Begin 2024
Advies RSJ waarborgen belang van het kind inclusief de overgangsregeling	Medio 2024
Eerste resultaten WODC onderzoek diversiteit en omvang doelgroep	Medio 2024

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**

Datum
4 september 2023

Ons kenmerk
4883897

De eerste resultaten van deze acties zullen naar verwachting eind 2023 met de Tweede Kamer worden gedeeld.

4.1 Politieke context

- Met deze Kamerbrief met betrekking tot een plan en een planning rond de invoering van meerouderschap en -gezag wordt een motie uitgevoerd van Van Ginneken (D66) en Ellian (VVD) van 21 juni 2022.
- Op basis van de resultaten van de bovengenoemde onderzoeken/analyse kan door een volgend kabinet een besluit worden genomen over de uitwerking van een regeling voor meerouderschap -en gezag.

4.2 Financiële overwegingen

Hoewel de invoering van meerouderschap en -gezag op termijn aanzienlijke investeringen zal vergen onder meer vanwege de aanpassing van de (registratie)systemen van uitvoeringsorganisaties, heeft deze brief op zichzelf geen financiële gevolgen. Zoals in de brief is aangegeven wordt een eerste inschatting van de kosten in kaart gebracht op basis van een uitvoeringsanalyse die wordt uitgevoerd door de Manifestgroep. Bij verdere besluitvorming over de invoering van meerouderschap en -gezag zal door een volgend kabinet budget moeten worden vrijgemaakt, waarin op dit moment nog niet is voorzien.

Beleidskeuze uitgelegd Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)	
1. Doel	Een zorgvuldige besluitvorming door het toekomstig kabinet ten aanzien van de invoering van meerouderschap en gezag
2. Beleidsinstrument(en)	-het verkennen mogelijkheden verminderen knelpunten voor de korte termijn -een analyse van de gevolgen voor wet- en regeling -een analyse van de uitvoeringsconsequenties inclusief de kosten van de invoering van meerouderschap en -gezag -onderzoek naar de omvang van de doelgroep(en) die onder de regeling zouden kunnen vallen door het WODC -advies. -het toepassen van de Kinderrechtentoets van de

	Kinderombudsman die op het moment nog in ontwikkeling is. -een nader in te vullen wettelijke regeling voor meerouderschap en gezag.
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	De financiële gevolgen voor de invoering van meerouderschap voor het Rijk worden nog in kaart gebracht
3B. Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	Een eerste analyse van de financiële gevolgen voor maatschappelijke actoren wordt uitgevoerd door de Manifestgroep. Ook wordt via de SER getracht om een inschatting van kosten voor de private sector in kaart te brengen.
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Nog niet van toepassing.
5. Nagestreefde doelmatigheid	Ten behoeve van een zorgvuldige besluitvorming van de invoering van meerouderschap en gezag dienen de uitvoeringsconsequenties en bijhorende kosten goed in kaart te worden gebracht.
6. Evaluatieparagraaf	Nog niet van toepassing.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**

Datum
4 september 2023

Ons kenmerk
4883897

4.3 Juridische overwegingen

Uit de uitgezette inventarisaties van wet en regelgeving blijkt dat invoering van meerouderschap en -gezag complex en verstrekkend is. Ten behoeve van een het kaart brengen van de uitvoeringsconsequenties inclusief een raming van de kosten wordt de Manifestgroep gevraagd om een nadere uitvoeringsanalyse te doen.

4.4 Krachtenveld

- Ouderschap raakt ons allemaal en over het uitbreiden van juridisch ouderschap van twee naar maximaal vier ouders zal in politiek opzicht verschillend worden gedacht.
- Het huidige demissionaire kabinet heeft zich in de Emancipatienota 2022-2025³ uitgesproken voor een actief emancipatiebeleid waarin rechtsongelijkheid wordt omgezet in inclusie.
- We houden contact met belangenorganisaties als het COC en Meer dan gewenst over de voortgang van het proces.
- Rijksbreed zijn de ministeries van JenV, OCW, SZW, Fin, VWS en BZK als ook de uitvoeringsorganisaties betrokken. De brief is via DFEZ ook afgestemd met IRF.

4.5 Strategie

Nader te bepalen; afhankelijk van de inhoud van een volgend coalitieakkoord en besluitvorming door een nieuw kabinet.

³ Kamerstukken II 2022/23, 30 420, nr. 374

4.6 Uitvoering

Onder leiding van de Manifestgroep - een samenwerkingsverband van zestien grote overheidsorganisaties waarvan een groot deel gebruiker is van de basisregistratie persoonsgegevens - wordt momenteel de impact van een toekomstige regeling voor meerouderschap en -gezag op deze uitvoeringsorganisaties in kaart gebracht inclusief de kosten. Daarnaast wordt een uitvraag gedaan naar de impact van een regeling bij relevante kleinere overheidsorganisaties.

Naast de organisaties in het publieke domein wordt daarom in afstemming met de Sociaal-Economische Raad contact gelegd met relevante bracheorganisaties om zicht te krijgen op de eventuele uitvoeringsconsequenties van een regeling voor meerouderschap en -gezag in het private domein.

De uitkomsten van deze analyses worden eind 2023 / begin 2024 verwacht.

4.7 Communicatie

De betrokken belangenorganisaties zullen vooraf worden geïnformeerd over de status van de uitvoering van de motie en de strekking van de brief aan de Eerste en Tweede Kamer.

4.8 Ontwikkelingen hiervoor

- Een vorig kabinet koos niet voor een regeling voor meerouderschap en -gezag uit vrees vanwege een risico op een toename van het aantal conflicten rond een kind alsmede de toenemende complexiteit en uitvoeringsconsequenties.
- Men was destijds van mening dat met een regeling voor deelgezag voor personen die nauw zijn betrokken bij de verzorging of opvoeding van een kind, maar die nu geen gezag hebben, in voldoende mate zou worden tegemoetgekomen aan de meeroudersituaties. In de praktijk blijkt deelgezag onvoldoende tegemoet te komen aan de maatschappelijke behoefte.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**

Datum
4 september 2023

Ons kenmerk
4883897